DISCURS DE SĂRBĂTOARE

LA POMENIREA SĂRBĂTORII CELOR TREI IERARHI

Erau un scurt tratat.

despre alteritatea culturală și anarhia teocratică

de Michael Berkoutakis, Teolog - Educator

„... Figurile sacre ale celor Trei Ierarhi constituie pentru tinerii noștri nu doar modele luminoase de viață, ci și piloni de nezdruncinat ai rezistenței împotriva totalitarismului mărturisit de adepții Globalizării și ai Noii Ordini a Lucrurilor..."
„...unul dintre principalele noastre obiective trebuie să fie conservarea și promovarea diversității noastre culturale și tocmai această diversitate a culturii noastre este cea pe care sărbătoarea de astăzi a celor Trei Ierarhi o slujește și o păstrează..."

„Toți iubitorii acestor cuvinte, să ne adunăm și să le onorăm cu imnuri."

Căci ei, Treimea, mijlocesc întotdeauna pentru noi."

Luminoasă și plină de bucurie este ziua de azi, în care Sfânta noastră Biserică – în cadrul ciclului său liturgic anual – îi cinstește pe cei trei Mari Părinți și Învățători ai neamului nostru. Ne referim, desigur, la Cei Trei Ierarhi, Vasile cel Mare, Arhiepiscop de Cezareea Capadociei, Sfântul Grigore Teologul, Arhiepiscop de Constantinopol și Sfântul Ioan Gură de Aur, tot Arhiepiscop de Constantinopol. Luminoasă și plină de bucurie este, așadar, ziua de azi și ar trebui să stârnească sentimente similare de bucurie în sufletele celor care cinstesc sfintele figuri ale celor trei exponenți ai Teologiei Ortodoxe și, în general, ai discursului politic, poetic și filosofic grecesc. Din păcate, însă, strălucirea spirituală și bucuria sărbătorii noastre din acest an sunt umbrite – nu pentru prima dată – de starea de frică și anxietate, care sufocă inimile celor care caută cu „pasiune nepăsătorită" în tradiția poporului nostru – adică în identitatea culturală a orașului Romiosyni – răspunsul la întrebările esențiale și eterne despre viață și moarte, libertate și egalitate, iubire și dreptate, primul și, în cele din urmă, sensul vieții umane.

Cauza doliului nostru „dăunător” – și nu „bucuros”, așa cum ar fi potrivit în circumstanțe – este cererea actuală de separare a Bisericii de Statul Grec Modern, care revine adesea în prim-planul actualității politice și jurnalistice. Nu suntem, desigur, responsabili pentru rezolvarea acestei probleme specifice și nici nu îndrăznim să ne comparăm judecata personală cu argumentele experților (oameni de știință, jurnaliști și politicieni). Cu toate acestea, nu putem să nu ne punem, simplu și spontan, cu onestitate și realism, întrebarea: Va avea sărbătoarea celor Trei Ierarhi un loc în sistemul educațional al patriei noastre după o posibilă separare a Bisericii de Statul Grec Modern? Ar putea fi oare abolirea celebrării memoriei celor Trei Ierarhi încă o consecință inevitabilă a parcursului european al patriei noastre, o jertfă a elenismului pe altarul noii formațiuni culturale a erei noastre, pe care mulți o caracterizează drept Globalizare și Nouă Ordine a Lucrurilor? Vor continua copiii și nepoții noștri să onoreze sărbătoarea de astăzi sau - ca să folosim cuvintele unui teolog modern - „...avem privilegiul tragic de a trăi sfârșitul istoric al unei civilizații care a trăit mai bine de trei mii de ani...”? Un posibil răspuns afirmativ la aceste întrebări este cauza fricii, doliului și angoasei noastre actuale.

Este posibil, după cele menționate, să fim acuzați chiar de semenii noștri bine intenționați că exagerăm sau vorbim periculos. Această posibilitate ne obligă să fim mai clari, explicând pe scurt motivele pentru care considerăm prezența sărbătorii celor Trei Ierarhi importantă și esențială în cadrul sărbătorilor oficiale ale sistemului nostru educațional și lăsând evaluarea gândurilor noastre la judecata personală și aprecierea ascultătorilor noștri.

A. În primul rând, așadar, credem că unul dintre principalele obiective ale patriei noastre – în cursul său dificil, din toate punctele de vedere, în lumea modernă – trebuie să fie conservarea și promovarea diversității noastre culturale. În caz contrar, există un risc potențial al asimilării noastre culturale și, în consecință, naționale de către popoare care fie ne depășesc ca populație și tehnologie, fie excelează prin puterea lor politică și economică. Elenismul, ca entitate culturală și națională, a supraviețuit în anii dominației turcești timp de mai bine de patru secole fără „granițe”, deoarece grecii înrobiți știau foarte bine că granițele elenismului erau păstrate în cadrul diversității tradiției lor culturale. „Granițele” elenismului se regăseau în utilizarea limbii grecești, în cultul Bisericii Ortodoxe, în sărbătoarea duminicală, în stabilirea datei sărbătoririi

Paștelui. Acestea erau adevăratele „granițe” care îl distingeau în siguranță pe roman de turcul necreștin și de francul necreștin. De altfel, nu este o coincidență faptul că, în conștiința poporului nostru, pierderea credinței ortodoxe a însemnat, în același timp, pierderea conștiinței naționale a celor care, în cele din urmă, au cedat ispitei islamizării (cutare s-a turcizat, adică s-a convertit la islam, așa cum se numea în mod caracteristic). Tocmai această diversitate culturală este, în umila noastră opinie, supapa de siguranță pe care ar trebui să se bazeze apărarea elenismului în lumea modernă, iar această diversitate a culturii noastre este servită și păstrată de unirea „neconfuză și neschimbată”, dar, în același timp, „indivizibilă și inseparabilă” a elenismului cu ortodoxia în cadrul istoric restrâns – în raport cu măreția reală a culturii romanismului – al statului elen modern. Această diversitate a culturii noastre este servită și de sărbătoarea de astăzi a Sfinților Trei Ierarhi.

B. Un alt motiv care face ca prezența sărbătorii celor Trei Ierarhi să fie importantă în cadrul sărbătorilor oficiale ale sistemului nostru educațional este necesitatea promovării, în special în rândul tinerilor (cum ar fi elevii școlilor noastre), a unor standarde înalte de viață și creație. Trăim, din păcate, într-o epocă a declinului spiritual, când diversele gunoaie ale discursului tipărit, televizat și electronic amenință, la propriu, să ne înece. Trăim într-o epocă care promovează, glorifică și sfințește personalitățile hazardate și decadente ale protagoniștilor diverselor reality show-uri . Trăim într-o epocă care aspiră să priveze omul modern – în numele unei competitivități și specializări prost înțelese – de dreptul la gândire liberă și critică, de dreptul, în cele din urmă, la autodeterminarea personalității și a destinului istoric. Într-o astfel de epocă, așadar, figurile sacre ale Celor Trei Ierarhi, ca oameni care au iubit și au slujit cu pasiune educația și literele, ca oameni care au îmbinat într-un mod excelent cunoașterea științifică și sfințenia (înțeleasă ca Theosis, conform Tradiției Bisericii Ortodoxe), ca oameni care au unit Teologia Bisericii cu cea mai mare creație spirituală a istoriei lumii, și anume tradiția culturală a elenismului și, în final, ca oameni care au luptat cu înverșunare pentru prevalența dreptății și solidarității în societățile umane, constituie pentru tinerii noștri nu numai modele luminoase de viață, ci și piloni de nezdruncinat ai rezistenței împotriva totalitarismului noii ere, pe care îl mărturisesc adepții Globalizării și ai Noii Ordini a Lucrurilor.

Să -i implorăm, așadar, pe cei Trei Mari Părinți și Învățători Ecumenici ai neamului nostru, care sărbătoresc astăzi, să acopere cu rugăciunile și mijlocirile lor binevoitoare pe elevii școlilor din patria noastră, precum și

întregul neam de creștini ortodocși și să ne învrednicească să-i cinstim cu inimă curată – nu numai pe noi, ci și pe copiii noștri și pe copiii copiilor noștri – în fiecare an, într-o astfel de zi, „în vecii vecilor”.

Berkoutakis Michael Teolog - Educator

Pyrgos din Ilia 27/01/2006.

P.S. Acest discurs a fost rostit pentru prima dată la Biserica Adormirii Maicii Domnului din Kallithea, Olympia, pe 30.01.2006 și a fost publicat în ziarul local din Pyrgos, „PATRIS”. Colegii profesori interesați îl pot susține ca discurs școlar cu ocazia sărbătorii Sfinților Trei Ierarhi.